

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ  
ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ



**ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ  
ΚΑΙ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ - Ι.Α.Ν.Ε.**

---

**Α' Έργο πού επιτελέστηκε**

- Συνεχίστηκε ή καταγραφή σέ Βάση Δεδομένων τοῦ γλωσσικοῦ ὕλικου τοῦ Ἀρχείου τοῦ Κέντρου. Ὁ ἀριθμός τῶν εἰσελθόντων λημμάτων μέχρι σήμερα εἶναι 225.000. Μένουν 140 δελτιοθήκες γιά νά ολοκληρωθεῖ ή Βάση καί νά ἀρχίσει πάλι ή ἐκτύπωση τῶν τόμων τοῦ Λεξικοῦ.
- Ἀπομαγνητοφωνεῖται καί καταγράφεται σέ μορφή χειρογράφων ή σέ ἠλεκτρονικό ὑπολογιστή τὸ γλωσσικό ὕλικό πού συνέλεξαν οἱ ἐρευνητές στις γλωσσικές ἀποστολές τῶν ἐτῶν 2001 καί 2002.
- Πραγματοποιήθηκαν οἱ ἐρευνητικές ἀποστολές γιά συλλογή γλωσσικοῦ ὕλικου στοὺς νομούς Πέλλης, Εὐρυτανίας, Ἀρκαδίας, Κυκλάδων, Θεσσαλονίκης, Ζακύνθου, Καβάλας, Καστοριάς, Λασιθίου, Φθιώτιδος καί Ἰωαννίνων.

**Β' Ἐκδοτικό ἔργο**

Κατὰ τὸ ἔτος 2003 τὸ Κέντρο ἐξέδωσε:

- τὸν 24ο τόμο τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου,
- τὰ Πρακτικά τοῦ Δ' Διεθνoῦς Συνεδρίου τῆς Νεοελληνικῆς Διαλεκτολογίας, πού εἶχε γίνει στήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 2002 μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἔτους Γλωσσῶν,
- τὸν τέταρτο τόμο τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Γεωργίου Ἐμμ. Πάγκαλου «Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κρήτης». Μὲ τὸν τόμο αὐτὸ ολοκληρώθηκε ή τετράτομη ἐπανεκδόση τοῦ ἔργου,
- τὸ βιβλίο τοῦ καθηγητοῦ Γλωσσολογίας κ. Κωνσταντίνου Μηνᾶ “Ἡ γλῶσσα τῶν δημοσιευμένων Μεσαιωνικῶν ἐλληνικῶν ἐγγράφων τῆς Κάτω Ἰταλίας καί τῆς Σικελίας”.

**Γ' Στὸ Ἀρχεῖο Τοπωνυμίων καί Κυρίων Ὄνομάτων** εἰσηλθῶν 2.500 νέα τοπωνύμια (ἀπὸ Σαμοθράκη καί Ζάκυνθο) στήν ἠλεκτρονική Βάση Δεδομένων τοῦ

Έλληνικού Τοπωνυμικού. Η Βάση περιλαμβάνει τώρα 37.000 τοπωνύμια και συνεχώς αναβαθμίζεται.

#### Δ' Συνέδρια

Οι έρευνητές του Κέντρου πήραν μέρος σε πολλά διεθνή και ελληνικά συνέδρια με επιστημονικές ανακοινώσεις.

#### Ε' Προγράμματα

- Ολοκληρώθηκε το Πρόγραμμα «Έλληνικός Λόγος III», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών και αποφασίστηκε η συνέχιση της χρηματοδότησης του Προγράμματος «Έλληνικός Λόγος IV» με το ποσό των 125.000 Ευρώ.
- Έγκρίθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού στο πλαίσιο του επιχειρησιακού Προγράμματος (Κοινωνία της Πληροφορίας 2000-2006) ή χρηματοδότηση του Προγράμματος «Μνημεία Έλληνικού Λόγου» με το ποσό των 400.000 Ευρώ.

#### ΣΤ' Βιβλιοθήκη

Τò 2003 εισήχθησαν στο Κέντρο του Ιστορικού Λεξικού 153 νέα βιβλία. Ο τρόπος απόκτησης των βιβλίων αυτών είναι: δωρεές 69 τίτλοι, αγορές 76 τίτλοι, ανταλλαγές 5 τίτλοι και τρεις τόμοι από τις εκδόσεις του Κέντρου.

#### Ζ' Επιστημονικές Συνεργασίες

Τò Κέντρο συνεργάστηκε με την Έλληνική Ονοματολογική Έταιρεία και την Έταιρεία Ευβοϊκών Μελετών, για τή διοργάνωση Ονοματολογικού Συνεδρίου στη Χαλκίδα με θέμα «Όνοματολογικά νομού Εύβοίας».

- Με την Έταιρεία Νεοελληνικής Διαλεκτολογίας.
- Με την Έν Αθήναις Γλωσσική Έταιρεία.
- Με τους Τομείς Γλωσσολογίας των Πανεπιστημίων Αθηνών (Καποδιστριακό), Θεσσαλονίκης (Αριστοτέλειο), Θράκης (Δημοκρίτειο), Ίωαννίνων και Αιγαίου (με έδρα του Τομέα στη Ρόδο).
- Συνεχής συνεργασία υπάρχει και με τò Ίνστιτούτο Έπεξεργασίας Λόγου (έκπρόσωπος ó Διευθυντής του καθηγητής του Πολυτεχνείου κ. Γεώργιος Καραγιάννης).
- Με τόν Θησαυρό τής Έλληνικής Γλώσσας (έκπρόσωπος ó Διευθυντής του καθηγητής κ. Αθανάσιος Αναγνωστόπουλος).

- Επίσης συνεργάζεται με τὸν Γεωγραφικὸ Ἄτλαντα τῆς Εὐρώπης ποὺ ἐδρεύει στὸ Malberg (μὲ ἀντιπρόσωπο τὴν Διευθύντρια τοῦ Κέντρου κ. Ἐλευθερία Γιακουμάκη).

[Ἐλευθερία Γιακουμάκη]

### ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

---

Τò 2003 τò Κέντρον Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἐγκαταστάθη-κε ὀριστικὰ στὸ νεοκλασικὸ κτῆριον τῆς ὁδοῦ Ἡπίτου 3, δωρεὰ τοῦ Ἰδρύματος Λίλιαν Βουδούρη, ὅπου ἀναπτύσσει πλέον τὶς δραστηριότητές του, τὴν Ἐθνικὴ Μουσικὴ Συλλογὴ καὶ τὸ Μουσικὸ Ἐργαστήριον, τὸ Ἀρχεῖο χειρογράφων καὶ τὴν Μουσικακὴ Συλλογὴ.

**Τὸ ἐπιστημονικὸ καὶ ἐκδοτικὸ ἔργο**

**α) Προγράμματα**

— Ὑπέβαλε Πρόταση μὲ θέμα: *ἀνάπτυξη ἐθνικοῦ κέντρου τεκμηρίωσης τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ* στὸ πλαίσιο τοῦ Προγράμματος τῆς Κοινωνίας τῆς Πληροφορίας καὶ ἐπέτυχε χρηματοδότηση, σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο, ὕψους 800.000 Εὐρώ.

— Τὸ Κέντρο, ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος - συντονιστὴς τοῦ Προγράμματος **The acritic heritage in Europe (ACRINET)**, στὸ πλαίσιο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Προγράμματος «Culture 2000», κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ ἔτους ἔλαβε μέρος μὲ τὴ Διευθύντρια καὶ Ἐρευνητὴς του σὲ τρεῖς ἐπιστημονικὲς συναντήσεις-συνεδρία, στὸ Παρίσι (Μάρτιος), στὴ Βαρκελώνη (Ἰούνιος) καὶ στὴ Βενετία (Νοέμβριος). Ἐκτενὴς παρουσίαση τοῦ Προγράμματος ἔγινε ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸ κ. Νικόλαο Κονομῆ σὲ δημοσίαν συνεδρίαση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (ΙΠΠΑ, 2003, τ. Β' σ. 47-52).

**β)** Ὁλοκληρώθηκε καὶ προβλήθηκε στὸ κοινὸ ἡ ταινία μικροῦ μήκους «*Ελαία καλλιστέφανος*», γιὰ τὸ σενάριον τῆς ὁποίας τὸ Κέντρο Λαογραφίας βραβεύτηκε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων καὶ τὸ περιοδικὸ *Ἀρχαιολογία*.

**γ) Συνεδρία:** Πραγματοποίησε μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τετραήμερον συνέδριον μὲ θέμα: *Ὁ Νικόλαος Γ. Πολίτης καὶ τὸ Κέντρον Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας* (4-7 Δεκ. 2003). Τὶς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου, ποὺ παρακολούθησαν πολλοὶ ἐρευνητές, κήρυξε ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας κ. Πέτρος Εὐθυμίου.

## δ) Έκδόσεις

1. *Οί δύο όψεις της ελληνικής μουσικής κληρονομιάς - αφιέρωμα εις μνήμην Σπυριδώνος Περιστέρη*, Πρακτικά Μουσικολογικής Συνάξεως (Μέγαρο Ακαδημίας Αθηνών, 10 και 11 / 11 / 2000), Έπιμέλεια έκδοσης: Ευστάθιος Γ. Μακρής, Αθήνα 2003, σελ. 283. Παρουσίασή του έγινε από τόν Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ιωάννη Ζηζιούλα, Ακαδημαϊκό, τόν Υπουργό Έσωτερικών κ. Κώστα Σκανδαλίδη και τόν έθνομουσικολόγο κ. Λάμπρο Λιάβα.
2. «*Η Έλιά και τò Λάδι από τήν άρχαιότητα έως σήμερα*», Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου (Αθήνα, 1-2 Οκτωβρίου 1999, Μέγαρον Ακαδημίας Αθηνών, όργάνωση: Κέντρον Έρεύνης τής Έλληνικής Λαογραφίας). Έπιστημονική ύπεύδυνη έκδοσης: Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμηλάκη, Έπιμέλεια έκδοσης: Παναγιώτης Καμηλάκης - Λουίζα Καραπιδάκη, Αθήνα 2003, σχ. 8<sup>ο</sup>, σελ. 501. Η έκδοση πραγματοποιήθηκε με τήν οικονομική ύποστήριξη τής Διευθύνσεως Δενδροκομίας-Τμήματος Έλαιάς του Υπουργείου Γεωργίας.
3. «*Η έλιά και τò λάδι στόν χώρο και τόν χρόνο*», Πρακτικά του Συμποσίου «*Η έλιά και τò λάδι στόν χώρο και τόν χρόνο*», (Πρέβεζα, 24-26 Νοεμβρίου 2000. Όργάνωση: Κέντρον Έρεύνης τής Έλληνικής Λαογραφίας σέ συνεργασία με τò Πανεπιστήμιον Ιωαννίνων και τò Ίδρυμα «*Άκτία Νικόπολις*» Πρέβεζας). Έπιστημ. Ύπεύδυνη έκδοσης: Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμηλάκη, Έπιμέλεια έκδοσης: Παναγιώτης Καμηλάκης - Λουίζα Καραπιδάκη Αθήνα 2003, σχ. 8<sup>ο</sup>, σελ. 526. Έκδοση με τήν οικονομική ύποστήριξη τής Διευθύνσεως Δενδροκομίας-Τμήματος Έλαιάς του Υπουργείου Γεωργίας.
4. Βασιλείου Σαρλή, «*Λαογραφικά Σύμμεικτα του Δήμου Φενεού Κορινθίας*» (Καταγραφή 1962-2000), τ. Α' και Β', στή νέα σειρά του Κέντρου Έρεύνης τής Έλληνικής Λαογραφίας με τόν εϋστοχο και περιεκτικό τίτλο «*Πηγές του Λαϊκού Πολιτισμού*» και χρηματοδότηση τής Νομαρχίας Κορινθίας, του Δήμου Φενεού και του κ. Βασιλείου Σαρλή. Έπιμέλεια κειμένων - συντονισμός έκδοσης: Αικατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη.
5. Μουσείον Άρτου, Αμφίκλεια. Ένημερωτικό πολύπτυχο φυλλάδιο (σέ ελληνική και άγγλική γλώσσα), του Κέντρου Έρεύνης τής Έλληνικής Λαογραφίας σέ συνεργασία με τόν Λαογραφικό - Χορευτικό Σύλλογο Αμφίκλειας «*Η Δαδιώτικη Έστία*», Αθήνα 2003. Κείμενα: Αικατερίνης Πολυμέρου-Καμηλάκη και Λουίζας Καραπιδάκη.

**Υπό έκτύπωση**

1. «Άκριτες τῆς Εὐρώπης». Ὁδηγὸς Ἐκδοσης (στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἀγγλικὴ γλῶσσα), ποὺ ὀργανώθηκε στὸ πλαίσιο τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ προγράμματος «ACRINET» [= European Acritic Heritage Network], Ἀθήνα, Ἀπρίλιος 2004, σχ. 4<sup>ο</sup>, σελ. 48. Ἐπιστημ. Ὑπεύθυνη: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη. Ἐπιστημ. Ἐπιμέλεια: Λουίζα Καραπιδάκη, σύνταξη κειμένων: Κορίνα Γαβαλά.
2. «Ὡδὴ στὴν Ἐλιά - Ode to the Olive Tree», (στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἀγγλικὴ γλῶσσα), Συλλογικὸς τόμος. Ἐπιστημ. Ἐπιμέλεια-συντονισμὸς ἔκδοσης: Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη, ἐπιμέλεια-ὀργάνωση ὕλης: Λουίζα Καραπιδάκη, φιλολογικὴ ἐπιμέλεια κειμένων: Παναγιώτης Καμηλάκης, Ἐπιμέλεια ἀγγλικῶν κειμένων: Βασιλικὴ Χρυσανθοπούλου, καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια: Εὐά Σταμάτη, μεταφράσεις κειμένων: Andrew Farrigton - Φένια Ἀνδρονίκου, Ἀθήνα 2004, σχ. 4<sup>ο</sup>, σελ. 344. Μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Γενικῆς Γραμματείας Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων.

**Υπό ἔκδοση**

1. Σπυρ. Δ. Περιστέρι (μουσ. ἐπιμ.), Γ. Α. Μέγα (εἰσαγωγή, ὑπομνήματα), *Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγοῦδια: Μουσικὴ ἀνθολογία. Ἐκδομένη ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς 150ετηρίδος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας* (Greek folk songs. A musical anthology. Published to celebrate the 150<sup>th</sup> anniversary of the outbreak of the struggle for Greek Independence). 1972, σ. 45+3 δίσκοι μουσικῆς. (Ἐπανεκδίδεται σὲ CD).
2. *Ἑλληνικὰ Δημοτικὰ Τραγοῦδια*, τ. Β', μουσ. ἐπιμέλεια Γεωργίου Ἀμαργιαννάκη (+ 2002) καὶ τῆ συνεργασία Ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου Λαογραφίας.
3. Γεωργίου Παναγιώτου, *Παραδόσεις τῆς Β. Ἡπείρου* (Πρόγραμμα τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας), σελ. 400 περ. (Παραδόσεις τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ λαοῦ σχολιασμένες ἀπὸ τὸν Γ. Παναγιώτου. Θὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἓνα CDROM μὲ ἠχογραφημένα δείγματα παραδόσεων).
4. Ἑλένης Ψυχογιοῦ, *Τελετουργίες θανάτου. Νεκρικὰ ἔθιμα καὶ μοιρολόγια*.
5. Ὁδηγὸς τῆς Μουσικακῆς Συλλογῆς. Ἐπιμέλεια: Λουίζα Καραπιδάκη.
6. Γ. Κ. Σπυριδάκη, *Λαογραφικὴ ἀποστολὴ στὴν Κίμωλο*. Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου ἔχει ἀναλάβει ὁ Ἐρευνητῆς Παναγιώτης Καμηλάκης
7. Δημ. Πετροπούλου, *Λαογραφικὴ ἀποστολὴ στὴ Θράκη*. Τὴν ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου ἔχει ἀναλάβει ἡ Ἐρευνήτρια Μιράντα Τερζοπούλου.



**Ἐγκαίνια τοῦ Μουσείου Ἄρτου**

ε) Ἐγίναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Μουσείου τοῦ Ἄρτου στήν Ἀμφίκλεια Φιδιώτιδος (21 Νοεμ.). Τὸ Μουσεῖο ἐγκαινίασε ὁ Γενικὸς Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Ἀθαν. Τσουροπλῆς, παρουσία τοῦ Νομάρχου Φιδιώτιδας καὶ Δημάρχων τῆς περιοχῆς, ἀκαδημαϊκῶν (Πάνος Λιγομενίδης, Νικόλαος Κονομητῆς, Παναγ. Βοκοτόπουλος) καὶ κατοίκων τῆς περιοχῆς. Παράλληλα συνεχίζεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ μουσειολογικὴ μελέτη γιὰ τὰ δυὸ ἄλλα Μουσεία, ποῦ ἐποπτεύει τὸ Κέντρο: Τὸ ἐλληνικὸ Μουσεῖο τῆς Ἐλιάς στήν Κρήτη καὶ τὸ Μουσεῖο Γεωργικῶν Ἐργαλείων καὶ παραδοσιακῆς Τεχνολογίας στὸ Βελεστίνο Θεσσαλίας.

στ) Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ εἰσήγηση τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπαίνεσε, χωρὶς χρηματικὴ ἀμοιβή, γιὰ τὴ συλλογὴ λαογραφικοῦ ὕλικου τὸν κ. Γιάννη Γιακουμάκη, τὴν ἀείμνηστη Ἐλένη Ζούρου καὶ τὸν Παν. Ρουμελιώτη. Ἐπαίνεσε ἐπίσης γιὰ τὴν συστηματικὴ ἔργασία τους στὴ συλλογὴ ὕλικου μὲ χρηματικὴ ἀμοιβὴ συνολικοῦ ὕψους 4.500 Εὐρώ τοὺς Γεωργία Τσιαμάλου, Ἀγγελικὴ Κομποχόλη καὶ Χρῆστο Παλασκώνη. Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, προκειμένου νὰ ἐνισχύσει τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ Ἀρχείου τοῦ Κέντρου μὲ λαογραφικὸ ὕλικό, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς, μὲ εἰσήγηση τοῦ Κέντρου, εἰδικὴ ἐγκύκλιο.

— Οἱ ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου πραγματοποιοῦσαν τίς ἐντεταλμένες λαογραφικὰς τοὺς ἀποστολὰς γιὰ ἐπιτόπια ἔρευνα στοὺς νομοὺς Μαγνησίας, Εὐβοίας, Ἀρκαδίας, Λέσβου, Χανίων, Λασιθίου, Ρεθύμνης, Αἰτωλοακαρνανίας, Κερκύρας, Δωδεκανήσου, Τρικάλων καὶ Πέλλης. Ἐπίσης ἔλαβαν μέρος σὲ συνέδρια καὶ δημοσίευσαν ἄρθρα καὶ μελέτες ἐπιστημονικοῦ περιεχομένου.

ζ) Τὸ Κέντρο προετοιμάζει μὲ τὴν οικονομικὴ ὑποστήριξη τῆς Γενικῆς Γραμματείας Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων Ἐκδοσὴ μὲ θέμα **Ἐλαίας Ἐγκώμιον** στήν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, τὴν ἔκδοσιν σχετικοῦ **εἰκαστικοῦ - ἐθνογραφικοῦ τόμου** μὲ τὸν τίτλο **ᾠδὴ στὴν Ἐλιά.**

**Συνεργασία τοῦ Κέντρου μὲ ἄλλους φορεῖς.**

Τὸ Κέντρο Λαογραφίας συμμετεῖχε μὲ ἐρευνητὲς του:

1. Στὴν ἔκδοσιν «Ἑλλάδα, ὁ Κῆπος τῶν Θεῶν», Ἑλληνικὴ συμμετοχὴ στὴ Διεθνή Ἐκδοσὴ IGA 2003 στὸ Ρόστοκ Γερμανίας, ποῦ ὀργάνωσε ὁ Ὄργανισμὸς Προώθησης Ἐξαγωγῶν (ΟΠΕ).

2. Στην Έκθεση- έκδήλωση «Μάης με τὰ λουλούδια», στὸ χῶρο τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς Ἑλληνογερμανικῆς Ἀγωγῆς στὸ πλαίσιο τοῦ Πανελληνίου Σχολικοῦ φεστιβάλ Χοροῦ.
3. Στὴ Συνάντηση Ὁργανωτῶν τῶν σχεδίων πολυετῶν συμφωνιῶν συνεργασίας τοῦ Προγράμματος Πολιτισμὸς 2000, ποὺ ὀργάνωσε τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ στὸ Ζάππειο, 4 Ἀπριλίου 2003.
4. Στὸ διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα «Πολιτισμικὴ Σύγκλιση καὶ Ψηφιακὴ Τεχνολογία» (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ Ζάππειο Μάιος 2003), ποὺ ὀργάνωσε τὸ Ἴδρυμα Μεῖζονος Ἑλληνισμοῦ. Ἡ Διευθύντρια Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη παρουσίασε τὸ πρόγραμμα μηχανοργάνωσης τοῦ Κέντρου Λαογραφίας.

[Αἰκατερίνη Πολυμέρου-Καμηλάκη]

**ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**

---

Τὸν Νοέμβριο τοῦ 2003 διορίστηκε στὸ Κέντρο ἡ ἐρευνήτρια Δέσποινα Βλάχου, ἡ ὁποία ἀνέλαβε ὑπηρεσία τὸν Δεκέμβριο.

Τὸ Κέντρο συνέχισε καὶ ἐφέτος τὶς ἐρευνητικὲς καὶ ἐκδοτικὲς τοῦ ἐργασίες, ἐνῶ παράλληλα ὀργάνωσε καὶ πραγματοποιοῖσε στὸ Μέγαρο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διήμερο Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο (20-21 Μαρτίου) μὲ θέμα «Νεοελληνικὴ Ἐπιστολογραφία (16ος-19ος αἰῶνας)». Στὸ Συμπόσιο ἔγιναν 23 ἐπιστημονικὲς ἀνακοινώσεις ἀπὸ ἱστορικοὺς καὶ φιλολόγους. Μεταξὺ τῶν θεμάτων πού ἀπασχόλησαν τὸ Συμπόσιο ἦταν ἡ βυζαντινὴ ἐπιστολογραφικὴ παράδοση, τὰ ἔντυπα Ἐπιστολάρια τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, ἡ ἐπιστολογραφικὴ παραγωγή Ἑλλήνων λογίων ἀπὸ τὸν Εὐγένιο Γιαννούλη ὡς τὸν Ἀδαμάντιο Κοραῆ καὶ τὸν Κωνσταντῖνο Οἰκονόμο, ἡ ἐμπορικὴ ἀλληλογραφία καὶ ἡ διακίνηση τῶν ἐπιστολῶν.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Συμποσίου, ἐκδόθηκαν ἀπὸ τὸ Κέντρο δύο βιβλία: 1) μιὰ σύντομη ἱστορία τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νέου Ἑλληνισμοῦ, ὅπου παρουσιάζεται τὸ ἐρευνητικὸ καὶ ἐκδοτικὸ τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸ 1930 ἕως σήμερα, καὶ 2) Τὸ Ἐπιστολάριον τοῦ Σπυριδῶνος Μήλια, σὲ ἀνατύπωση ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκδόσή του (Βενετία 1757).

Στὸ πλαίσιο τῶν προγραμμάτων τοῦ Κέντρου καὶ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημονικῶν ἐνασχολήσεων τοῦ προσωπικοῦ του, ἔγιναν κατὰ τὸ 2003 οἱ ἑξῆς ἐργασίες:

α) Ὁ Διευθύνων τὸ Κέντρο Κωνσταντῖνος Λάμπας ἐπιμελήθηκε τὴν ἀνατύπωση τοῦ Ἐπιστολαρίου τοῦ Σπυριδῶνος Μήλια καὶ τὸ φυλλάδιο μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Κέντρου. Δημοσίευσε ἐργασία μὲ τίτλο «Προφορικὲς παραδόσεις γιὰ τὸν Βενιαμῖν Λέσβιο καὶ ἡ χρῆση τους στὶς βιογραφίες του», *Μνήμων* 24 (2002), σ. 85-105, καθὼς καὶ δύο ἄρθρα στὸ συλλογικὸ ἔργο *Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1770-2000*, τ. Β' καὶ Δ': 1) «Ἡ ἐκπαίδευση: ὀργάνωση καὶ λειτουργία τῶν σχολείων, 1770-1821» καὶ 2) «Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν: θεσμικὸ πλαίσιο, ὀργάνωση, ἰδεολογικὴ λειτουργία». Ἐπίσης ἔκανε ἀνακοίνωση στὸ Ἐπιστημονικὸ Συμπόσιο «Νεοελληνικὴ Ἐπιστολογραφία (16ος-19ος αἰ.)» μὲ θέμα: «Κοινωνικὲς ἱεραρχίες καὶ ἰδεολογία στὴν ἀλληλογραφία τοῦ Κωνσταντῖνου Οἰκονόμου».

β) Ἡ ἐρευνήτρια Πηνελόπη Στάθη ἀσχολήθηκε μετὰ τὴν ἐπεξεργασία τῶν περιλήψεων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Πραγματοποίησε ἔρευνα σχετικὰ μετὰ τὸ φαινόμενο τῶν “ντονμέδων” (Κρυπτοεβραῖοι) στὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία (17ος-18ος αἰ.) καὶ ἔλαβε μέρος σὲ δύο Συνέδρια: 1) στὸ Ε΄ Διεθνὲς Τουρκολογικὸ Συνέδριο (Ρέθυμνο, Ἰανουάριος 2003) μετὰ θέμα «Οἱ ἐπαρχιακὲς ἔλιτ στὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία», ὅπου ἔκανε ἀνακοίνωση μετὰ τίτλο: «Provincial bishops as members of the Ottoman Elite» καὶ 2) στὸ Διεθνὲς Συμπόσιο «Intercultural aspects in and around Turkish literatures» (Λευκωσία Κύπρου, 11-12 Ὀκτωβρίου 2003), μετὰ θέμα ἀνακοίνωσης: «The language boundaries and the book translations in the 18th century».

γ) Ἡ Ρόδη-Ἀγγελικὴ Σταμούλη συνέχισε τὴν ἐπεξεργασία καὶ τὴ μελέτη ἀρχαίου ὕλικου ἀπὸ τὴν Πρέβεζα καὶ τὴ Λευκάδα. Ἐπίσης ἐμπλούτισε μετὰ νέα στοιχεῖα τὴν ἐργασία της γιὰ τὴν οἰκογένεια Ἀλεάνδρη καὶ τὸν φερόμενο ὡς σύντροφος τοῦ Ρήγα Βελεστινλή Λαυρέντιο Ἀλεάνδρη (ὑπὸ ἐκδοσὴ στὸν 7ο τόμο τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Κέντρου *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά*).

δ) Ἡ ἐρευνήτρια Ὀλγα Ἀλεξανδροπούλου συνέχισε τίς ἐργασίες της 1) μελέτη τοῦ ρωσικοῦ περιηγητισμοῦ στὴ νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη καὶ ἀνατολικὴ Μεσόγειο καὶ 6) κριτικὴ ἐκδοσὴ τῆς *Ἱστορίας τῆς Ρωσίας* τοῦ Διονυσίου Ἰβηρίτη. Συνεργάστηκε μετὰ τὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα *Ἡ ρωσικὴ λογοτεχνία στὴν Ελλάδα (19ος αἰώνας)* τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων (ἐπεξεργασία τῶν ἀποδελτιώσεων, κατάρτιση καταλόγων, συγγραφή συνοδευτικῶν ἐρμηνευτικῶν δοκιμίων), καθὼς καὶ μετὰ τὸ Τμήμα Ἐκδόσεων τῆς Ἐμπορικῆς Τράπεζας γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τῶν Ὀδοιπορικῶν σημειώσεων ἀπὸ τὸ ταξίδι στὴν Ελλάδα καὶ τὴ Μικρὰ Ἀσία τοῦ Βλαδίμηρου Ὀρλόβ-Νταβίντοβ (ἐλεγχοὶ καὶ διόρθωση τῆς μετάφρασης).

ε) Ὁ ἐρευνητὴς Χαρίτων Καρανάσιος ὀλοκλήρωσε τὴν εἰσαγωγὴν σὲ ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου. Πραγματοποίησε εἰκοσαήμερη ἀποστολὴν στὸ Ἅγιον Ὄρος (Σεπτέμβριος) καὶ ἐργάσθηκε στὴ μονὴ Ἰβήρων γιὰ τὴν περιγραφήν μέρους τῶν κωδίκων τῆς ἐν λόγῳ μονῆς, καθὼς καὶ στὴ μονὴ Παντελεήμονος γιὰ desiderata τοῦ προγράμματος «Ἐπιστολὲς Ἀναστασίου Γορδίου». Δημοσίευσε ἢ παρέδωσε γιὰ δημοσίευση τίς ἐξῆς ἐργασίες: 1) «Ἑλληνικὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ χειρόγραφα τοῦ 16ου καὶ 17ου αἰώνας», 2) «Ἀριστοτέλης καὶ Βυζαντινὴ Παιδεία κατὰ τὸν 13ο καὶ 14ο αἰώνας» καὶ 3) «Προβλήματα πατρότητας ἐνὸς ἀνώνυμου φιλοσοφικοῦ ἔργου: Γρηγόριος (Γεώργιος) Κονταρῆς vel Γεώργιος Σουγδουρῆς». Ἐλαβε μέρος στὰ Συνέδρια: 1) «Νεοελληνικὴ Ἐπιστολογραφία (16ος-19ος αἰώνας)», μετὰ θέμα

ἀνακοίνωσης: «Μορφή, περιεχόμενο και χρήση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀναστασίου Γορδίου», 2) «Ὁ κόσμος τῶν παλιμψήστων χειρογράφων στίς βιβλιοθήκες τῆς Ἑλλάδος καί στίς μονές καί τὰ πατριαρχεῖα τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς», στὸ πλαίσιο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ προγράμματος γιὰ τὰ παλιμψήστα «Rinascimento Virtuale» (ΚΝΕ/ΕΙΕ καί ΠΙΑ/ΜΙΕΤ, Ἀθήνα, 7-8 Μαΐου 2003), μὲ θέμα: «Παλιμψήστο χειρόγραφο στὴ Δημόσια Βιβλιοθήκη Βερροίας», 3) 7ο Διεθνὲς Συμπόσιο Παλαιογραφίας (Δράμα, 21-27 Ὀκτωβρίου 2003), 4) 5η Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ἑλλάδος καί Κύπρου (Κέρκυρα, 3-5 Ὀκτωβρίου 2003), 5) «Βυζάντιο-Βενετία-Νεώτερος Ἑλληνισμός. Μιά περιπλάνηση στὸν κόσμο τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστημονικῆς σκέψης» (ΚΝΕ/ΕΙΕ καί Ἰνστιτούτο Βυζαντινῶν καί Μεταβυζαντινῶν Μελετῶν Βενετίας, Ἀθήνα, 7-8 Νοεμβρίου 2003).

στ) Ὁ ἐρευνητὴς Κωνσταντῖνος Λαμπρινὸς ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ἐπεξεργασία ἀρχαίου ὕλικου σχετικοῦ μὲ τὴ νομικο-κοινωνικὴ συγκρότηση καί ἐξέλιξη τῶν Κρητικῶν «ἀστών» (cittadini) τὸν 16ο καί 17ο αἰῶνα. Πραγματοποίησε 15ήμερη ἐρευνητικὴ ἀποστολὴ στὴ Βενετία (3-17 Νοεμβρίου 2003), ὅπου μελέτησε στὸ Κρατικὸ Ἀρχεῖο τῆς πόλης τεκμηριωτικὸ ὕλικό (κυρίως, διορισμοὺς τῶν cittadini ὡς ὑπαλλήλων καί ἐκθέσεις Βενετῶν ἀξιωματῶν τοῦ νησιοῦ πρὸς τὴν κεντρικὴ βενετικὴ διοίκηση), ἐνῶ παράλληλα ἐνημερώθηκε βιβλιογραφικὰ γιὰ συναφῆ ζητήματα τῆς κοινωνικῆς ἱστορίας τῆς Βενετίας καί τῆς βενετικῆς ἐνδοχώρας. Ἐδωσε γιὰ δημοσίευση στὸ περιοδικὸ *Θησαυρίσματα* 32 (2002) μελέτη μὲ θέμα «Οἱ κάτοικοι τῆς κρητικῆς ὑπαίδρου τὸν 16ο καί 17ο αἰῶνα: πολιτικο-κοινωνικὰ γνωρίσματα καί πρακτικὲς ἐκπροσώπησης», καί ἔλαβε μέρος στὸ Συνέδριο «Ὁ Μυλοπόταμος ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς σήμερα: περιβάλλον, ἀρχαιολογία, ἱστορία, λαογραφία, κοινωνιολογία (Πάνορμο Ρεθύμνης, 24-30 Ὀκτωβρίου 2003), μὲ θέμα ἀνακοίνωσης: «Ἡ λατινικὴ ἐπισκοπὴ Μυλοποτάμου στὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνα. Ἐγγραφα ἐσόδων-ἐξόδων».

Ἡ Ἀθανασία Γιακωβάκη, ἀποσπασμένη ἀπὸ τὴ Μέση Ἑκπαίδευση, συνέχισε νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὸ φιλοξενούμενο στὸ Κέντρο ἐλληνικὸ τμήμα τοῦ Διεθνoῦς Ἑρευνητικοῦ Προγράμματος «Bibliotheca Academica Translationum». Δημοσίευσε τὰ ἄρθρα: 1) «Εὐρωπαϊκὲς ἀναζητήσεις τῆς νεοελληνικῆς παιδείας: 18ος αἰ.», στὸ ἀφιέρωμα τῶν «Ἐπτὰ Ἡμερῶν» τῆς *Καθημερινῆς* μὲ θέμα «Νέος Ἑλληνισμός καί Ἀρχαιότητα, 18ος-19ος αἰ.» (9 Φεβρουαρίου 2003) καί 2) «Στὸν ὄριζοντα τῆς Εὐρώπης. Τὸ εὐρωπαϊκὸ ὑπόβαθρο τῆς νεοελληνικῆς ταυτότητας», *Ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ, 1770-2000*, τ. Β', Ἀθήνα 2003. Ἐλαβε μέρος στὰ Συνέδρια: 1) «Νεοελληνικὴ Ἐπιστολογραφία (16ος-19ος αἰῶνας)», μὲ θέμα

ἀνακοίνωσης: «Ἡ συμβολὴ τῆς ἐπιστολογραφίας στὴ διαμόρφωση τῆς νεοελληνικῆς δημόσιας σφαίρας στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα» καὶ 2) Συνέδριο στὴ μνήμη τῆς Ἑλλης Σκοπετέα (Ἱστορικὸ Τμῆμα Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ὀκτώβριος 2003), μὲ θέμα ἀνακοίνωσης: «Ἱστορίες τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας στὰ ἑλληνικά: ἡ παραγωγὴ δύο ἐτῶν, 1806-1807». Συνέθεσε μίᾳ διδακτικῆ ἐνότητι ὑπὸ τὸν τίτλο «Εὐρώπη καὶ Ἑλλάδα: ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση στὸν Φιλελληνισμό» γιὰ τὸ Πρόγραμμα Ἐξ Ἀποστάσεως Ἐκπαίδευση (E-Learning) τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν «Ἑλληνισμὸς καὶ Δύση».

Ὁ ἐπιστημονικὸς συνεργάτης καὶ πρώην Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Δημήτριος Σοφιανὸς συνέχισε καὶ ὀλοκλήρωσε σχεδὸν τὴν καταλογογράφηση τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς Δουσίου.

Οἱ πρώην ἐρευνητὲς τοῦ Κέντρου Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη καὶ Δημήτριος Τσουγκαράκης πραγματοποιοῦσαν ἐρευνητικὴ ἀποστολὴ στὴν Κρήτη γιὰ τὴ συγκέντρωση ὕλικου στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος «Τὰ μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος. I. Τὰ μοναστήρια τῆς Κρήτης».

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου ἐμπλουτίσθηκε ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 2003 ἕως σήμερα μὲ 280 νέα βιβλία καὶ περιοδικὰ (ἀρ. Βιβλ. Εἰσαγ. 13.136-13.416).

Τὸ ἐρευνητικὸ προσωπικὸ τοῦ Κέντρου ἀφιέρωσε ἀρκετὸ χρόνο στὴ διεκπεραίωση διοικητικῶν ἐργασιῶν, στὴ διοργάνωση τοῦ Συμποσίου «Νεοελληνικὴ Ἐπιστολογραφία», καθὼς καὶ στὴν ἐξυπηρέτηση, ἀπ' εὐθείας ἢ δι' ἀλληλογραφίας, ἐρευνητῶν καὶ ἐπιστημονικῶν Ἰδρυμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

[Κ. Λάππας]

**ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ**  
**ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**

---

**Α. Έρευνητικά - έκδοτικά προγράμματα**

1. *Έπιτομές έγγραφων του Βρεταννικού Υπουργείου των Έξωτερικῶν, F.O. 32/Greece.*

Άρχισε ἡ ἐπεξεργασία τῶν ἐπιτομῶν ἐγγράφων ἀπὸ τὸ F.O. 32/ Greece καὶ τὸ F.O. 286 τῶν ἐτῶν 1839-1840, ὑλικὸ τὸ ὁποῖο θὰ ἀποτελέσει τὸν τόμο Ε' τῶν «Έπιτομῶν». Ἰπεύθυνη τοῦ προγράμματος ἡ Έρευνήτρια τοῦ Κέντρου κυρία Εὐαγγελία Καρούζου συνεργάζεται ὁ Καθηγητὴς κύριος Χρῆστος Λοῦκος.

2. *Περιγραφικὸς κατάλογος τῆς σειρᾶς F.O. 78/97- 221 τῶν βρεταννικῶν ἀρχείων (Ἰπεύθυνη ἡ Έρευνήτρια τοῦ Κέντρου κυρία Ἐλένη Γαρδῖκα - Κατσιαδάκη).* Έκτυπώθηκε ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἔργου μὲ τίτλο «Correspondence between the Foreign Office and the British Embassy and Consulates in the Ottoman Empire 1821-1833. A Descriptive List». Παραδόθηκε στὸ τυπογραφεῖο τὸ ὑλικὸ τοῦ δευτέρου τόμου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται σὲ ἀ' διάρθρωση.

3. *Χρονολόγιο τῶν γεγονότων ποὺ ἀφοροῦν τὴν Ἑλλάδα (15.8.1940- 12.10.1944).*

α. Παραδόθηκε στὸ τυπογραφεῖο καὶ εὐρίσκεται σὲ β' διάρθρωση τὸ ὑλικὸ τοῦ δευτέρου τόμου μὲ τίτλο «Χρονολόγιο Γεγονότων 1940-1944 ἀπὸ τὰ ἔγγραφα τοῦ Βρεταννικοῦ Υπουργείου τῶν Έξωτερικῶν (Foreign Office 371», ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει γεγονότα τοῦ 1944. Τὸ Χρονολόγιο ἔχει συνταχθεῖ ἀπὸ τὴν Έρευνήτρια τοῦ Κέντρου κυρία Μαρία Σπηλιωτοπούλου καὶ τὸν Καθηγητὴ κύριο Προκόπη Παπαστράτη.

β. Συνεχίσθηκε ἀπὸ τὸν Έρευνητὴ τοῦ Κέντρου κύριο Σωτῆρη Ριζᾶ ἡ σύνταξη τοῦ Χρονολογίου Γεγονότων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχείων τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ΗΠΑ (O.S.S.).

4. *Έπτανησιακὴ Προσωπογραφία 19ος - 20ὸς αἰ.*

Συνεχίσθηκε ἡ ἀποδελτίωση πηγῶν καὶ ἡ συγκρότηση βάσεως δεδομένων μὲ βιογραφικὰ - ἐργογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ ἄτομα ἑπτανησιακῆς καταγωγῆς ποὺ ἔζησαν καὶ ἔδρασαν κατὰ τὸν 19ο καὶ τὸν 20ὸ αἰῶνα. Στὸ ἀντικείμενο αὐτὸ ἐργάσθηκαν ἡ Ἰπεύθυνη τοῦ προγράμματος Έρευνήτρια τοῦ Κέντρου κυρία Ἐλένη Γαρδῖκα-Κατσιαδάκη, ἡ Διευθύντρια κυρία Ἐλένη Μπελιᾶ, ἡ Έρευνήτρια

κυρία Κατερίνα Μπρέγιαννη και η συνεργάτιδα του Κέντρου κυρία Μαργαρίτα Νέλλα.

5. Έκδοση χφ. με τίτλο “Διονυσίου Μαρκοπούλου, Έμπορου, Άπομνημονεύματα 1829-1905”. (Υπεύθυνη ή Έρευνήτρια του Κέντρου Κάλλια Καλλιατάκη - Μερτικοπούλου).

Συνεχίσθηκε η έπεξεργασία και ο σχολιασμός του άπομνημονεύματος, τó όποιο θά περιληφθεί στή σειρά των δημοσιευμάτων του Κέντρου.

6. Έκδοση Αρχείου Αλεξάνδρου Λυκούργου.

Άρχισε η έπεξεργασία σέ ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Αρχείου Αλεξάνδρου Λυκούργου, ψηφιοποιημένη μορφή του όποιου έδώρισε ó ακαδημαϊκός κύριος Μιχαήλ Σακελλαρίου στό Κέντρο. Στό πρόγραμμα έργάζονται οι έρευνήτριες του Κέντρου Έλισάβη Κοντογιώργη και Φωτεινή Άσημακοπούλου.

7. Η διαμόρφωση του γαιοκτητικού συστήματος στήν Ελλάδα και η βρετανική διπλωματία (1833-1843).

Άρχισε η έρευνα για τήν τεκμηρίωση του συνθετικού αύτου προγράμματος, τó όποιο βασίζεται κυρίως στήν έκδοση των Έπιτομών έγγραφών του Foreign Office πού πραγματοποιεί τó Κέντρο. Υπεύθυνη του προγράμματος είναι η Έρευνήτρια του Κέντρου κυρία Εθαγγελία Καρούζου, η όποία και τó υπέβαλε.

8. Τó Κέντρο, σέ συνεργασία με τó Κέντρο Έρεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Έλληνισμού, υπέβαλε στό ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» έρευνητική πρόταση, η όποία και έγκρίθηκε, με θέμα «Ελληνική Επανάσταση και συγκρότηση Ελληνικού Κράτους. Με βάση ιστορικά αρχεία 18ου και 19ου αιώνα».

## **Β. Έκδόσεις**

1. Correspondence Between the Foreign Office and the British Embassy and the Consulates in the Ottoman Empire 1820-1833, Foreign Office 78/97-221. A Descriptive list. Τόμος Ι, Σύνταξη (+) Έλευθέριος Πρεβελάκης, Έλένη Γαρδία - Κατσιαδάκη, Άθήνα 2003.

2. Δελτίο του Κέντρου Έρεύνης της Ιστορίας του Νεωτέρου Ελληνισμού, τόμος Γ', Άθήνα 2003.

## **Γ. Βιβλιοθήκη**

Στή Βιβλιοθήκη του Κέντρου εισήχθησαν 266 βιβλία.



**Δ. Αρχείο****1. Μικροφωτογράφιση αρχειακών πηγών.**

Συνεχίσθηκε ή μικροφωτογράφιση ξένων αρχείων που άφοροϋν στην Έλλάδα: Foreign Office, Μυστικων Ύπηρεσιων Άγγλίας (Special Operations Executives - SOE) και Μυστικων Ύπηρεσιων ΗΠΑ (Office of Strategic Services = OSS).

**2. Μικροφωτογράφιση έντύπων.**

Συνεχίσθηκε ή μικροφωτογράφιση έντύπων (παλαιων έφημεριδων και περιοδικων) άπαραιτητων για την προώδηση των έρευνητικων προγραμμάτων του Κέντρου.

**Ε. Έπιστημονικά συνέδρια**

Το Κέντρο έχει την εϋθύνη για την προετοιμασία του Έπιστημονικου Συνεδριου «Η Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα, 1864-2004», το όποιο συνοργανώνουν ή Βουλή των Έλλήνων και ή Ακαδημία Άθηνων και θα πραγματοποιηθει κατά το διάστημα 24-27 Φεβρ. 2004. Ύπεϋθυνες για το Συνέδριο και μέλη τής Όργανωτικης του Έπιτροπής ή Διευδύντρια του Κέντρου κυρία Έλένη Μπελιϊά και ή Έρευνήτρια κυρία Έλένη Γαρδίκια- Κατσιαδάκη. Παραλλήλως προς το Συνέδριο το Κέντρο ετοιμάζει CD rom με θέμα τα Έπτάνησα κατά τον 19ο και τον 20ο αιώνα. Στην έπιλογή του υλικου και τή σύνταξη των κειμένων συνεργάζονται ή Έλένη Μπελιϊά και ή Έλένη Γαρδίκια -Κατσιαδάκη, καθώς και ή Κατερίνα Μπρέγιαννη, ή Χριστιάνα Λαζανϊά και ή Γεωργία Νέλλα.

**ΣΤ. Έξυπηρετήση έρευνητων**

Το Κέντρο εδωσε στην διάθεση έρευνητων που ασχολοϋνται με την εκπόνηση διδακτορικων διατριβων ή άλλων ιστορικων και φιλολογικων μελετων χειρόγραφο και μικροφωτογραφημένο αρχειακό υλικό.

[Έλένη Μπελιϊά]

**ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ  
ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ**

---

- I. Έτοιμάσθηκε ἡ ἱστοσελίδα τοῦ Κέντρου.
- II. Έτοιμάζονται πρὸς ἔκδοση ἀπὸ τὸ Κέντρο τὰ ἀκόλουθα ἔργα:
1. Σειρά: Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη:  
Γαληνοῦ Ὅτι ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις ἔπονται,  
κριτικὴ ἔκδοση Ἀθηνᾶς Μπάζου.
  2. Σειρά: Corpus philosophorum medii aevi. Commentaria in aristotelem byzantina:  
Κριτικὴ ἔκδοση τῶν *Μετεωρικῶν*, τοῦ *Περὶ ζῶων μορίων καὶ τῶν Ἡθικῶν Νικομαχείων* τῆς *Φιλοσοφίας* τοῦ Γεωργίου Παχυμέρη, ἀντιστοίχως ἀπὸ τοὺς Ἰωάννη Τελέλη, Ἑλένη Παππᾶ καὶ Κωνσταντῖνο Οἰκονομάκο, μὲ εἰσαγωγὴν, κείμενο μὲ κριτικὸ ὑπόμνημα, ὑπόμνημα πηγῶν καὶ εὐρετήρια.
  3. Σειρά: Βιβλιοθήκη Μανούση:
    - α) [Εὐριπίδου] *Ρῆσος*. Εἰσαγωγὴ, κείμενο, μετάφραση, σχόλια Ἀθανασίου Στεφανῆ.
    - β) *Ἀνακρέων*. Εἰσαγωγὴ, κείμενο, μετάφραση, σχόλια Ἀλεξάνδρου Ροζοκόκη.
    - γ) Ἰσαίου *Περὶ τοῦ Πύρρου κλήρου* (Οτ. III), εἰσαγωγὴ, κείμενο, μετάφραση, σχόλια Ροζαλίας Χατζηλάμπρου.
    - δ) *Ξενοφῶντος Λακεδαιμονίων Πολιτεία*, Εἰσαγωγὴ, κείμενο, μετάφραση, σχόλια Βασιλείου Λεντάκη.
  4. Σειρά: Corpus corpus fontium historiae byzantinae-series atheniensis:  
*Μιχαὴλ Ἀπταλειάτη Χρονογραφία*, ἔκδοση Εὐδόξου Τσολάκη.
- III. Ὑπὸ ἐκτύπωση:
- α) *Μετεωρολογικὰ Φαινόμενα καὶ κλίμα στὸ Βυζάντιο* τοῦ Ἰωάννη Τελέλη (Σειρά Πονήματα).
  - β) *Ἀπολλωνίου Ροδίου Ἀργοναυτικῶν Βιβλίον Α'*, Εἰσαγωγὴ, μετάφραση, σχόλια Γεωργίου Βασιλαροῦ (Σειρά: Βιβλιοθήκη Μανούση).

- γ) Πλωτίνου Έννεάς Τρίτη. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια Παύλου Καλλιγᾶ (Σειρά: Βιβλιοθήκη Μανούση).
- δ) Οί αντιφωνίες στα χωρικά του Αίσχύλου της Ίωάννας Παπαδοπούλου.
- ε) Carminum Byzantinorum Initia του Ίωάννη Βάσση.

#### IV. Βιβλιοθήκη

1. Όλοκλήρωση της αναδρομικής και θεματικής καταλογογράφησης του έντύπου ύλικού της Βιβλιοθήκης.
2. Έναρξη της αναδρομικής καταλογογράφησης όλων των περιοδικών του Κέντρου.
3. Συνεχίζεται ή καταλογογράφηση, ταξινόμηση και ταξιθέτηση του νέου έντύπου ύλικού.
4. Με τή συνεργασία των έρευνητών και της βιβλιοθηκονόμου συνεχίζεται ό έμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης με βιβλία, περιοδικά και μικροταινίες χειρογράφων, καθώς και ή βιβλιοδεσία βιβλίων και περιοδικών. Ειδικότερα:
  - α) Βιβλία. Από τόν προϋπολογισμό του ΥΠΕΠΘ: 40 τόμοι. Από τήν δωρεά του «Ίδρύματος Λεβέντη»: 189 τίτλοι. Από τήν δωρεά του «Ίδρύματος Ώνάση»: 180 τίτλοι. Από δωρεές γενικώς: 12 τίτλοι.
  - β) Περιοδικά. Από τόν προϋπολογισμό του ΥΠΕΠΘ: 34 τόμοι. Από τήν κεντρική Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας: 5 τίτλοι.
  - γ) Απόκτηση 50 βιβλίων και 100 ανατύπων από τήν προσωπική συλλογή του Ακαδημαϊκού κ. Ν. Κονομη.
  - δ) Βιβλιοθετήθηκαν συνολικώς 235 τόμοι βιβλίων και περιοδικών.

[Κωνσταντίνος Οικονομάκος]

**KENTRON EPYNHΣ EΠIΣTHMONIKΩN OPΩN  
KAI NEOΛOΓIΣMΩN**

---

1. Τὸ Κέντρο Ἐρεύνης Ἐπιστημονικῶν Ὄρων καὶ Νεολογισμῶν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους 2003 ἀσχολήθηκε ἐντατικά καὶ ἀποκλειστικά μὲ τὴ διατύπωση στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα τῆς ὀρολογίας Ὀλυμπιακῶν Ἀθλημάτων. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ συνεργάστηκε ἀρχικὰ μὲ τὶς Ἑλληνικὲς Ἀθλητικὲς Ὀμοσπονδίες γιὰ μίᾳ πρώτη διατύπωση τῶν ὄρων στὰ Ἑλληνικά. Στὴ συνέχεια ἐπεξεργάστηκε τὴ σχετικὴ ὀρολογία μεταβάλλοντας συχνὰ τὴ διατύπωση καὶ ἐπιδιώκοντας τὴ συστηματικὴ ἐνοποίηση, τὴ γλωσσικὴ ὁμοιομορφία καὶ τὴν ἐννοιολογικὴ συνέπεια τῶν κοινῶν ὄρων στὰ διάφορα ἀθλήματα. Κατόπιν μὲ τὴ συνεργασία τεχνικοῦ ἐκπροσώπου κάθε Ἀθλητικῆς Ὀμοσπονδίας ἀποκρυσταλλώθηκε ἡ τελικὴ διατύπωση τῶν ὄρων ποὺ συζητήθηκε ἀπὸ τὴν Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ παρουσία ἐκπροσώπου κάθε Ὀμοσπονδίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ συζητήθηκε καὶ ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ὀρολογία τῶν ἀθλημάτων: Ἀγωνισμάτων Στίβου, Ἀντιπέρησης, Ἀντισφαίρισης, Ἴππασίας, Ἴστιοπλοίας, Καλαθοσφαίρισης, Κολύμβησης, Κωπηλασίας, Ξιφασκίας, Ποδηλασίας, Ποδοσφαίρου, Ραβδοσφαίρισης, Ροπαλοσφαίρισης, Σκοποβολῆς, Τοξοβολίας, Ὑδατοδρομίας, καὶ Ὑδατοσφαίρισης.

Τὸ Κέντρο διατύπωσε ἐπίσης μὲ συνεργασία τεχνικοῦ ἐκπροσώπου τὴν ἐλληνικὴ ὀρολογία τῶν ἀθλημάτων: Ἄρσης Βαρῶν, Γυμναστικῆς, Ἐπιτραπέζιας Ἀντισφαίρισης, Πάλης, Πετοσφαίρισης, Πυγμαχίας καὶ Χειροσφαίρισης.

Ἐπισημαίνουμε ὅτι τὸ Κέντρο πρότεινε τὴν καθιέρωση στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα πολλῶν ἐλληνικῶν ἀντὶ ξένων ὄρων ἐνὸς ἀθλήματος ὅπως π.χ. ψηλοκρεμαστὸ (ἀντὶ λόμπα - lob), ἐνδεκάμετρο (ἀντὶ penalty), βαθιὰ μπαλιὰ (ἀντὶ clear), ἀλλὰ καὶ τὴν ὀνομασία ἀθλημάτων ὅπως ροπαλοσφαίριση (ἀντὶ μπείζμπολ / σόφτμπολ), ραβδοσφαίριση (ἀντὶ χόκει), ὑδατοδρομία (γιὰ τὰ ἀθλήματα τοῦ κανὸ-καγιὰκ), ποταμοδρομία (ἀντὶ ράφτινκ).

2. Ἡ ἐρευνήτρια τοῦ Κέντρου κυρία Ἀναστασία Χριστοφίδου τὸ 2003 δημοσίευσε τὶς κάτωθι μελέτες:

α) “Early Phases in the Development of Greek Verb Inflection” στὸ *Development of Verb Inflection in First Language Acquisition*, D. Bittner, U.

Dressler, M. Kilani-Schoch (έπιμ.), σελ. 89-130. Mouton, de Gruyter: Berlin 2003.

6) «Γένος και Κλίση τής Έλληνικῆς» στὸν τόμο *Τὸ Γένος*, Α. Ἀναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. Ράλλη, Δ. Χειλᾶ-Μαρκοπούλου (έπιμ.), σελ. 100-131. Πατάκης: Ἀθήνα 2003.

Ἔλαβε ἐπίσης μέρος μὲ παρουσίαση στὴν 9η Διεθνῆ Συνάντηση Πρώτομορφολογίας στὴ Βιέννη (Φεβρουάριος 2003) καὶ στὸ 6<sup>ο</sup> Διεθνὲς Συνέδριο Ἑλληνικῆς Γλωσσολογίας στὸ Ρέθυμνο (19-23 / 9 / 2003) καὶ παρέδωσε πρὸς δημοσίευση γιὰ τὰ Πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου τὴ μελέτη τῆς μὲ τίτλο «Ἡ κατάκτηση τῆς ὀνοματικῆς κλίσης».

3. Μετὰ ἀπὸ σχετικὴ πρωτοβουλία τοῦ Διευθυντῆ τοῦ Κέντρου, τὴ θετικὴ ἀνταπόκριση καὶ τὸ ζωνρὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὴ σύμφωνη γνώμη τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς Ὀλομέλειας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν προωδήθηκε ὁμόφωνη ἀπόφαση τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ μετονομασία τοῦ Γραφείου σὲ *Κέντρο Ἐρεύνης Ἐπιστημονικῶν Ὁρῶν καὶ Νεολογισμῶν*. Τὸ σχετικὸ Προεδρικὸ Διάταγμα δημοσιεύθηκε στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τὴν 31 Ἰουλίου 2003.

[Τίτος Π. Γιοχάλας]

## ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

## Α. Έρευνήτικα προγράμματα

I. Στο πλαίσιο του **Νεολιθικού προγράμματος** του Κέντρου, ή έρευνήτρια κ. Λαΐα Όρφανίδη-Γεωργιάδη ολοκλήρωσε την έτοιμασία τόμου που περιλαμβάνει τὰ νεολιθικά ειδώλια της Συλλογής Α. Μπάστη στο Μουσείο Βόλου. Για τήν μελέτη και φωτογράφιση του ύλικου αυτού πραγματοποίησε 20ήμερη επιστημονική αποστολή (Αύγουστος). Δημοσιεύθηκε ή μελέτη της “Neolithic Figurine Art from Ftelia” στον τόμο του Α. Σάμψων “The Neolithic Settlement at Ftelia, Mykonos” (Ρόδος, 2003) σσ. 141-145, και κατετέθησαν προς έκδοση δύο ακόμη άρθρα της (σχετικά με νεολιθικά ειδώλια). Τέλος, συνέχισε τήν κατάρτιση φωτογραφικού και βιβλιογραφικού αρχείου νεολιθικών ειδωλίων.

II. Στο **Κρητομυκηναϊκό Πρόγραμμα** ή έρευνήτρια κ. Δέσποινα Δανιηλίδου συνέχισε τήν ενημέρωση του γενικού “Βιβλιογραφικού Αρχείου τής Προϊστορικής Ελλάδος” που καταρτίζεται στο Κέντρο. Επίσης συμμετέσχε στο έρευνήτικό πρόγραμμα τής δημοσίευσης των παλαιών ανασκαφών των Μυκηνών ύπεύθυνος του οποίου είναι ό Έπόπτης του Κέντρου, Άκαδημαϊκός κ. Σπ. Ίακωβίδης. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος πραγματοποίησε 20ήμερη επιστημονική αποστολή στις Μυκήνες (Ίούλιος) κατά τήν διάρκεια τής οποίας έλαβε μέρος στην καταγραφή και μελέτη του ύλικου των ανασκαφών των έτών 1972 και 1975 στην θέση “Πλάκες”, ΒΔ τής ακρόπολης. Παράλληλα, προχώρησε τήν συγγραφή μελέτης όπου δημοσιεύεται τó ύλικό τής ανασκαφής του αποκαλούμενου “Εργαστηρίου”, δηλαδή τής σωστικής ανασκαφής που διενεργήθηκε τó 1979 στην θέση του ανεγερθέντος Μουσείου των Μυκηνών.

Ό έρευνήτης κ. Χρήστος Μπουλώτης συνέχισε τήν ανασκαφική έρευνα στον προϊστορικό οικισμό Κουκονήσι Λήμνου (Σεπτέμβριος-Όκτώβριος 2003), έρευνα ή οποία επιχορηγείται έν μέρει από τήν Έπιτροπή Έρευνών τής Ακαδημίας Αθηνών, και άσχολήθηκε με τήν έποπτεία των έργασιών συντήρησης, σχεδίασης και καταλογογράφησης των κινητών εύρημάτων στο Άρχαιολογικό Μουσείο τής Μύρινας.

III. Στο **Κλασικό Πρόγραμμα** ή Διευδύντρια του Κέντρου κ. Μαρία Πιπιλή άσχολήθηκε με τήν επίβλεψη τής έκπόνησης τευχών των διεθνών σειρών

Corpus Vasorum Antiquorum, Corpus Signorum Imperii Romani και Sylloge Nummorum Graecorum από άλλους συγγραφείς (βλ. αναλυτικά παρακάτω).

Ἡ ἑρευνήτρια κ. Βασιλική Μαχαίρα συνέχισε τὴν ἐργασία ἐκπόνησης ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ἐλληνιστικῶν γλυπτῶν τοῦ Μουσείου Ρόδου. Κατὰ τὴν διάρκεια 20ήμερης ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς της στὴν Ρόδο (Νοέμβριος 2003) ἀσχολήθηκε μὲ τὸν τελικὸ ἔλεγχο τῶν γλυπτῶν ποὺ θὰ περιληφθοῦν στὸν πρῶτο τόμο. Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς ἐρευνητικῆς τῆς ἐργασίας μετέβη στὴν Νέα ὸρκη μὲ τὸ Andrew W. Mellon Art History Fellowship γιὰ μελέτη στὸ Metropolitan Museum of Art (20 Σεπτ.-25 Ὀκτ. 2003), καθὼς καὶ στὸ Museum of Fine Arts τῆς Βοστώνης καὶ τὸ Walters Art Museum τῆς Βαλτιμόρης. Ἔδωσε διάλεξη στὸ Metropolitan Museum of Art τῆς Νέας ὸρκης μὲ θέμα: “Hellenistic Sculptures from Rhodes in their Topographical Context” (1 Ὀκτωβρίου 2003). Δημοσιεύθηκε τὸ ἄρθρο της «Sculptures hélienistiques de Rhodes en contexte public ou privé» στὴν Revue Archéologique 2003, σσ. 205-210 (Bulletin de la SFAC 34, 2001-2002).

Ἡ ἑρευνήτρια κ. Βικτωρία Σαμπετάι συνέχισε τὴν μελέτη τῶν ἐρυθρόμορφων ἀγγείων τοῦ Μουσείου Μπενάκη ποὺ θὰ περιληφθοῦν σὲ τεῦχος τῆς σειρᾶς Corpus Vasorum Antiquorum. Στὸ πλαίσιο αὐτῆς τῆς μελέτης συνέγραψε καὶ κατέδωσε πρὸς ἔκδοση δύο ἄρθρα.

IV. Διεθνῆ Προγράμματα τῆς Ἀκαδημίας ποὺ τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Κ.Ε.Α.

### 1. Corpus Vasorum Antiquorum

Κυκλοφόρησε τὸ τεῦχος τῆς κ. Ν. Κούρου “Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μοῦσεῖο: Ἀττικοὶ καὶ ἀττικίζοντες ἀμφορεῖς τῆς Πρωτογεωμετρικῆς καὶ Γεωμετρικῆς περιόδου” (στὰ ἀγγλικά). Συνεσχίσθη ἡ ἐτοιμασία τῶν τευχῶν: “Ἀγγεῖα Ἰδιωτικῶν Ἀρχαιολογικῶν Συλλογῶν” (ὑπὸ Μ. Πιπιλῆ), “Ἀττικὲς μελανόμορφες λήκυθοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μοῦσεῖου” (ὑπὸ Ἐ. Στασινοπούλου καὶ Ἐ. Σερμπέτη), “Ἀγγεῖα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μοῦσεῖου Ρόδου” (ὑπὸ Ἀ. Λαιμοῦ), “Ἀγγεῖα τοῦ Μοῦσεῖου Ἐλευσίνος” (ὑπὸ Μ. Τιβέριου), “Πελίκες τὸν Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μοῦσεῖο” (ὑπὸ Γ. Καββάδια), “Ἀγγεῖα τοῦ Μοῦσεῖου Κυκλαδικῆς Τέχνης” (ὑπὸ Κ. Καθάρου) καὶ “Ἐρυθρόμορφα ἀγγεῖα τοῦ Μοῦσεῖου Μπενάκη” (ὑπὸ Β. Σαμπετάι).

### 2. Corpus Signorum Imperil Romani

Ὀλοκληρώθηκε ἡ ἐκδοτικὴ ἐπεξεργασία τοῦ τεύχους τοῦ κ. Γ. Δοντᾶ “Τὰ πορτραῖτα τοῦ Μοῦσεῖου Ἀκροπόλεως” (στὰ γαλλικά), τοῦ ὁποῖου θὰ ἀρχίσει

σύντομα ή έκπτωσηση. Συνεχίσθηκε ή έτοιμασία τεύχους πού θά περιλαμβάνει γλυπτά (άνδρικές μορφές) του Έθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (υπό Ν. Καλτσά).

### 3. *Tabula Imperii Romani*

Συνεχίσθηκαν οι έργασίες συγγραφής λημμάτων των τευχών Κρήτης (υπό Α. Πετροπούλου), και Κεντρικής Ελλάδος (υπό Χ. Βασδάρη και Σ. Βλίζου).

### 4. *Sylloge Nummorum Graecorum*

Όλοκληρώθηκε ή έκδοτική έπεξεργασία του τεύχους “Νομισματικό Μουσείο: Συλλογή Α. Χρηστομάνου” (α΄ μέρος - στα γαλλικά) (υπό Μ. Οικονομίδου) καθώς και του τεύχους “Νομισματικό Μουσείο: Συλλογή Π. Σαρόγλου” (α΄ μέρος - στα άγγλικά) (υπό Γ. Τουράτσογλου και Σ. Ψωμά) και άναμένεται να άρχισει σύντομα ή έκπτωσή τους.

## B. Άλλες δραστηριότητες των έρευνητών του Κ.Ε.Α.

Ή Διευθύντρια του Κέντρου κ. Μ. Πιπιλή συνέγραψε και κατέδωσε προς έκδοση δύο άρθρα πού άφορούν την άπτική και λακωνική μελανόμορφη κεραμική. Δημοσιεύθηκε ή μελέτη της «Des vases pour Héra et Artémis: Deux sanctuaires samiens du VIe siècle av. J.-C.» στον συλλογικό τόμο P. Rouillard / A. Verbanck-Piérard (eds.), *Le vase grec et ses destins* (Μόναχο, 2003) σσ. 132-138.

Κυκλοφόρησε τó βιβλίο των Α. Όρφανίδη και Ι. Λυριτζή «Είσαγωγή στη Μουσειολογία και στην Προληπτική Συντήρηση» (έκδ. Πανεπιστημίου Αιγαίου, 2003).

Ό κ. Χ. Μπουλώτης παρέδωσε μεταπτυχιακά σεμινάρια στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Άθηνών (έαρινό έξάμηνο 2003) με θέμα «Γραμμική Β γραφή και μυκηναϊκή θρησκεία», καθώς και μαθήματα στην Άνωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2003) με θέμα «Ή ζωγραφική στο προϊστορικό Αίγαίο - τοιχογραφίες, άγγειογραφία». Έδωσε διάλεξη στο Τελλόγλιο Ίδρυμα Θεσσαλονίκης (23 Μαρτίου 2003) με θέμα «Όψεις του παιχνιδιού κατά την έλληνική αρχαιότητα». Δημοσιεύθηκαν οι μελέτες του “Οί πρώτοι μεγάλοι πολιτισμοί του Αιγαίου. Άπό την προϊστορία στην πρωτοϊστορία” στον συλλογικό τόμο “Οί Εύρωπαίοι” (έκδ. Σαβάλλα, Άθήνα 2003) σσ. 24-48, και “Un ponte di amicizia italo-greca: dalla Creta minoica



alla Lemno Preistorica» στο τεύχος “Archeologia di un amicizia» (Foro ellenico, Roma, settembre-ottobre 2003) σσ. 24 κέξ.

Ἡ κ. Β. Μαγαίρα συνεργάσθηκε μετὸν Ὄργανισμό Προβολῆς Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ Α.Ε. γιὰ τὴν δημιουργία DVD σχετικὰ μετὸ Μουσεῖο τῆς Ἀρχαίας Ὀλυμπίας.

[Μαρία Πιπιλιῆ]

### ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Στὸ Κέντρο, κατὰ τὸ 2003 ἐργάσθηκαν οἱ τρεῖς ἐρευνητὲς κ.κ. Ἰωάννα Μπίδα, Σταματία Καλαντζοπούλου καὶ Ἰωάννης Βιταλιώτης. Στὰ ἐρευνητικὰ προγράμματα ἐπίσης συνεργάσθηκαν οἱ ἀρχαιολόγοι κ.κ. Ἑλένη Παπαβασιλείου, Ἀγγελικὴ Κατσιώτη, Θεόδωρος Ἀρχοντόπουλος καὶ Οὐρανία Καραγιάννη, καθὼς καὶ ὁ φωτογράφος κ. Νίκος Κασέρης.

Κατὰ τὸ 2003 οἱ ἐργασίες ἐπικεντρώθηκαν κυρίως στὴν ὀργάνωση τοῦ Διεθνοῦς Συμποσίου «Εὐρετήριο Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν. Ἀπολογισμὸς καὶ νέες προοπτικὲς / Corpus de la peinture monumentale byzantine. Bilan et perspectives» καὶ στὴν προώθηση τῶν ἐν ἐξελίξει ἐρευνητικῶν προγραμμάτων γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ «Γενικοῦ Εὐρετηρίου Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν Ἑλλάδος» καὶ τῶν «Εὐρετηρίων Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν Σύμης, Τήλου, Χάλκης Δωδεκανήσου, Ρόδου Δωδεκανήσου, Ἰονίων Νήσων καὶ Ἀν. Μακεδονίας καὶ Θράκης».

#### **Ἐρευνητικὰ προγράμματα**

Ἀναλυτικὰ κατὰ τὸ 2003 συνεχίσθηκαν τὰ ἀκόλουθα ἐρευνητικὰ προγράμματα τοῦ Κέντρου, ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐνισχύθηκαν οἰκονομικὰ ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐρευνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

1. Γενικὸ Εὐρετήριο Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν Ἑλλάδας (ὑπεύθυνοι: Στ. Καλαντζοπούλου καὶ Ἰ. Βιταλιώτης).

Κατὰ τὸ 2003 συνεχίσθηκε ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ Γενικοῦ Εὐρετηρίου μὲ νέα στοιχεῖα ἀπὸ ἀποδελτιώσεις. Ἐπίσης, διορθώθηκε, συμπληρώθηκε καὶ ἐνημερώθηκε μεγάλο μέρος ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα δελτία. Στὸ ἔργο αὐτὸ ἐργάσθηκε ὁ Ἰ. Βιταλιώτης, ὁ ὁποῖος συνέταξε ὀνομαστικὸ κατάλογο καὶ κατήρτισε τὸ στατιστικὸ πῖνακα τῶν καταγραμμένων ἕως σήμερα ναῶν καὶ κοσμικῶν κτιρίων μὲ τοιχογραφίες ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα ἕως τὸ 1500 ἢ τὴν κατάληψη ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν παραπάνω μνημείων ἀνέρχεται σὲ 2.203 καὶ οἱ φάσεις τοιχογράφησης σὲ 2.498.

Ἐπίσης, κατὰ τὸ 2003 συνεχίσθηκε ἡ προσπάθεια γιὰ τὴν ἠλεκτρονικὴ μηχανοργάνωση τοῦ Γενικοῦ Εὐρετηρίου, σὲ συνεργασία μὲ τὸν κ. Δημήτριο

Καλομοιράκη, υπεύθυνο του ηλεκτρονικού προγράμματος αρχειοθέτησης μνημείων ΠΟΛΕΜΩΝ που έκπονεί η Διεύθυνση Αρχείου Μνημείων και Δημοσιευμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού και με την κ. Χρυσούλα Μπεκιάρη, μηχανικό λογισμικού στο Ίνστιτούτο Πληροφορικής του Ίδρυματος Τεχνολογίας και Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Για το σκοπό αυτό ο Ί. Βιταλιώτης έπεξεργάσθηκε ως πιλοτικό πρόγραμμα τους τοιχογραφημένους ναούς της Εύβοιας και της Στερεάς Ελλάδος.

Στο πλαίσιο επέκτασης του προγράμματος, η Στ. Καλαντζοπούλου ξεκίνησε την κατάρτιση του Γενικού Εύρετηρίου Μεταβυζαντινών Τοιχογραφιών Ελλάδος με αποδελτιώσεις από το Αρχαιολογικό Δελτίο.

#### 2. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Κυθήρων (υπεύθυνη: Ίω. Μπίθα).

Κατά το 2003 ολοκληρώθηκε η έκτύπωση στα αγγλικά της έκδοσης του Κέντρου «Manolis Chatzidakis, Ioanna Bitha, *Corpus of the Byzantine Wall-Paintings of Greece, The Island of Kythera, Athens 2003*».

#### 3. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Σύμης, Τήλου και Χάλκης Δωδεκανήσου (υπεύθυνη: Ίω. Μπίθα).

Κατά το 2003 προχώρησε η έπεξεργασία μέρους των κειμένων των βυζαντινών τοιχογραφημένων ναών της Τήλου από την Ίω. Μπίθα.

#### 4. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Ρόδου Δωδεκανήσου (υπεύθυνη: Ίω. Μπίθα).

Κατά το 2003 προχώρησαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών για το νησί της Ρόδου, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον 100 ναούς και κοσμικά κτίρια με τοιχογραφίες έως το 1522. Κατά το διάστημα 17 Νοεμβρίου έως 10 Δεκεμβρίου 2003 πραγματοποιήθηκε από την Ίω. Μπίθα έρευνητική έπιστημονική αποστολή στη Ρόδο, με σκοπό τον έντοπισμό των μνημείων, την καταγραφή και την επαγγελματική φωτογραφική τεκμηρίωση, καθώς και την εργασία στα Αρχεία της τοπικής Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Στην αποστολή συμμετείχαν ο φωτογράφος κ. Ν. Κασέρης με το βοηθό του κ. Χρήστο Μπακίρη. Καταγράφηκαν και ολοκληρώθηκε η φωτογραφική τεκμηρίωση 11 ναών που απέφερε 116 φωτογραφικά θέματα, από τα όποια τα 3 είναι δωρεά του φωτογράφου. Στη συνέχεια άρχισε η έπεξεργασία του υλικού, καταλογογράφηση και συγγραφή των πρώτων κειμένων. Στην ολο-

κλήρωση και την επιτυχία της αποστολής σημαντική ήταν η υποστήριξη από τη διευθύντρια κ. Μάνια Μιχαηλίδου, τον επίτιμο έφορο αρχαιοτήτων κ. Ηλία Κόλλια και τους υπαλλήλους της 4ης Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Στην καταγραφή του υλικού συνέβαλε η συνεργάτιδα, με κονδύλι της Επιτροπής Έρευνών, κ. Ουρανία Καραγιάννη.

5. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Ίονίων Νήσων (υπεύθυνος: ακαδημαϊκός Π. Α. Βοκοτόπουλος).

Κατά το 2003 συνεχίστηκαν από τον έφορο του Κέντρου ακαδημαϊκό κ. Π. Α. Βοκοτόπουλο, σε συνεργασία με τους αρχαιολόγους των οικείων Έφορειών Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, κ.κ. Μυρτώ Γεωργοπούλου, Ζωή Μυλωνά, Διαμάντω Ρηγάκου και Φραγκίσκη Κεφαλλονίτου, οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τη σύσταση του Εύρετηρίου Βυζαντινών Τοιχογραφιών Ίονίων Νήσων (Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλονιά και Λευκάδα).

6. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Άν. Μακεδονίας και Θράκης (υπεύθυνος: ακαδημαϊκός Π. Α. Βοκοτόπουλος).

Κατά το 2003 συνεχίστηκαν από τον έφορο του Κέντρου ακαδημαϊκό κ. Π. Α. Βοκοτόπουλο, σε συνεργασία με την αρχαιολόγο της 12ης Έφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Ευαγγελία Παπαδεοφάνους-Τσουρῆ, οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τη σύσταση του Εύρετηρίου Βυζαντινών Τοιχογραφιών Άν. Μακεδονίας και Θράκης.

7. Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Βέροιας Μακεδονίας.

Το Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Βέροιας Μακεδονίας, τη σύνταξη του οποίου έχει αναλάβει ο καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ευθύμιος Τσιγαρίδας, δεν ενεργοποιήθηκε κατά το 2003.

**Διεθνές Συμπόσιο «Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών. Απολογισμός και νέες προοπτικές / Corpus de la peinture monumentale byzantine. Bilan et perspectives», Ακαδημία Αθηνών 6-9 Νοεμβρίου 2003**

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης είκοσι χρόνων από την τελευταία Συνάντηση Έργασίας της Επιτροπής Ιστορίας της Βυζαντινής Τέχνης της Διεθνούς Ένώσεως Βυζαντινών Σπουδών, διευρυμένης με ειδικούς έμπειρογνώμονες, την οποία είχε οργανώσει ο ιδρυτής του Κέντρου ακαδημαϊκός Μανόλης Χατζη-

δάκης, με αντικείμενο τὸν καθορισμὸ τῶν πλαισίων γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς Εὐρετηρίου Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν (Corpus de la peinture monumentale byzantine) στὸ ὁποῖο νὰ συμμετέχουν ὅλες οἱ χώρες ποὺ διαφυλάσσουν μνημεῖα μὲ βυζαντινὲς ἢ βυζαντινίζουσες τοιχογραφίες, ἀποφασίσθηκε, ὕστερα ἀπὸ τὴ σύνδεση τοῦ προγράμματος μὲ τὴ Διεθνῆ Ἐνωση Ἀκαδημιῶν ἀπὸ τὸν κύριο φορέα πραγμάτωσής του, τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν - Κέντρο Ἐρευνας τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Τέχνης, νὰ ὀργανωθεῖ μία νέα συνάντηση ἀπολογιστικὴ καὶ συγχρόνως ἐπαναπροσδιοριστικὴ τῶν στόχων καὶ τῶν προοπτικῶν ἀνάπτυξης τῆς διεθνoῦς μορφῆς τοῦ Εὐρετηρίου.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συμποσίου ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν ἀκαδημαϊκὴ κ. Ἀγγελικὴ Λαΐου (Πρόεδρο), τὸν ἀκαδημαϊκὴ κ. Χρῦσανθο Χρήστου (Ἀντιπρόεδρο), τὸν ἀκαδημαϊκὴ κ. Παναγιώτη Λ. Βοκοτόπουλο, ἐπιστημονικὸ ὑπεύθυνο τοῦ Εὐρετηρίου καὶ ἐπόπτη τοῦ Κέντρου (Γραμματέα), τὴ διευθύνουσα τὸ Κέντρο κ. Ἰωάννα Μπίθα (Ταμεία) καὶ τὰ μέλη κ. Θεανῶ Χατζηδάκη, καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, κ. Ἰσίδωρο Κακούρη, διευθυντὴ τῆς Διεύθυνσης Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ, κ. Ἡλία Κόλλια, ἐπίτιμο Ἐφόρο Ἀρχαιοτήτων, πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς παρακολούθησης ἔργων στὰ μνημεῖα τῆς Μεσαιωνικῆς πόλης τῆς Ρόδου, πρόεδρο τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, καὶ τὴν κ. Ἐλένη Γκίνη-Τσοφοπούλου, διευθύντρια τῆς 1ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων.

Τὴ γραμματειακὴ ὑποστήριξη ἀνέλαβε τὸ Κέντρο (ὑπεύθυνη: κ. Ἰω. Μπίθα) καὶ σὲ αὐτὴν συνέβαλε ἰδιαίτερα ἡ συνεργάτιδα κ. Οὐρ. Καραγιάννη καὶ ὁ ἐρευνητὴς κ. Ἰ. Βιταλιώτης.

Τὴ δαπάνη τοῦ Συμποσίου κάλυψε κυρίως τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν (20.000,00 €), τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ (5.000,00 €) καὶ ἡ Διεθνῆς Ἐνωση Ἀκαδημιῶν (2.000,00 €).

Προσκλήθηκαν 11 Ἀκαδημίες Ἐπιστημῶν, ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ὑπηρεσία τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ἀντίστοιχη τῆς Συρίας, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀνταποκρίθηκαν ἡ Κύπρος, ἡ Ἰταλία, ἡ Σουηδία, ἡ Γεωργία, ἡ Ἀρμενία, ἡ Βουλγαρία, ἡ Σερβία, τὸ Μαυροβούνιο, ἡ ΠΓΔΜ (FYROM) καὶ τὸ Ἰσραήλ. Ἐπίσης συμμετείχαν οἱ συνεργάτες τοῦ Ἑλληνικοῦ Εὐρετηρίου γιὰ τίς περιοχὲς τῆς Δωδεκανήσου, τῶν Ἰονίων Νήσων, τῆς Ἀν. Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, καθὼς ἐπίσης ἐκπρόσωποι ἀπὸ τὴ βάση δεδομένων «ΠΟΛΕΜΩΝ» τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἀντίστοιχη βάση τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων». Ἐπίσης παρέστησαν ὁ Γραμματεὺς τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως Ἀκαδη-

μιών καθηγητής κ. Jean-Luc de Paere, τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Βυζαντινῶν Σπουδῶν καθηγητές κ.κ. Robin Cormack (Λονδίνο), Tania Velmans (Παρίσι), Jean-Michel Spieser (Fribourg στήν Ἑλβετία), Ἀθανάσιος Παπαγεωργίου (Κύπρος) καί Nancy Patterson Ševčenko (Η.Π.Α.), καθὼς ἐπίσης διευθυντές καί ἐκπρόσωποι πολλῶν Ἐφορειῶν Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων καί τοῦ Τμήματος Ἀρχαιοτήτων τῆς Κύπρου (κ. Γιώργος Φιλόθεου).

#### **Ἐκδήλωση «Μνήμη Μανόλη Χατζηδάκη» (ὑπεύθυνη: Ἰω. Μπίθα)**

Στίς 18 Μαρτίου 2003 τὸ Κέντρο ὁργάνωσε στὸ μέγαρο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τὴν ἐτήσια ἐπιστημονικὴ ἐκδήλωση - ὁμιλία ἀφιερωμένη στὴ μνήμη τοῦ ἰδρυτῆ του, ἀκαδημαϊκοῦ Μανόλη Χατζηδάκη. Ὁμιλητὴς ἦταν ὁ ἀκαδημαϊκὸς καί ἐπόπτης τοῦ Κέντρου κ. Παναγιώτης Λ. Βοκοτόπουλος, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Τὸ Θεῖον Πάθος σὲ ἀνέκδοτο πῖνακα τοῦ Γεωργίου Κλόντζα». Ἡ ὁμιλία ἐγκρίθηκε νὰ δημοσιευθεῖ ὡς αὐτοτελὲς τεῦχος στὴ σειρά «Μνήμη Μανόλη Χατζηδάκη» καί ὑπολογίζεται νὰ εἶναι ἔτοιμη ἐντὸς τοῦ 2004.

Τὸ Μάιο τοῦ 2003 κυκλοφόρησε ἡ ὁμιλία τοῦ καθηγητῆ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γεώργιου Βελένη σὲ αὐτοτελὲς τεῦχος μὲ τὸν τίτλο «Μεσοβυζαντινὴ ναοδομία στὴ Θεσσαλονίκη», ἐκτάσεως 117 σελ., συνοδευόμενη ἀπὸ ἀγγλικὴ περίληψη, 30 ἐγχρωμες κυρίως καί ἀσπρόμαυρες εἰκόνες καί 15 σχέδια, κυρίως ἀρχιτεκτονικά.

#### **Βιβλιοθήκη**

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Κέντρου περιέχει 2.243 τόμους (βιβλία, ἀνάτυπα, φυλλάδια, φωτοτυπίες), ἀπὸ τοὺς ὁποῖους οἱ 170 (136 βιβλία καί τόμοι περιοδικῶν, 34 ἀνάτυπα καί φυλλάδια κλπ.) εἶναι ἀποκτήματα τοῦ 2003. Ἀπὸ αὐτὲς μόνον οἱ 66 προέρχονται ἀπὸ ἀγορὰ ἢ ἀνταλλαγὰς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

#### **Δραστηριότητες τῶν ἐρευνητῶν τοῦ Κέντρου**

Κατὰ τὸ 2003 ἡ διευθύνουσα τὸ Κέντρο ἐρευνήτρια κ. Ἰωάννα Μπίθα ἐργάσθηκε γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἐρευνητικῶν καί ἐκδοτικῶν προγραμμάτων τοῦ Κέντρου καί εἰδικότερα ἀσχολήθηκε μὲ τὴ σύνταξη τῶν Εὐρετηρίων Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν Κυθέρων καί Δωδεκανήσου (βλ. ἀριθ. 2-4), μὲ τὴ διοργάνωση τοῦ Συμποσίου «Corpus de la peinture monumentale byzantine. Bilan et perspectives / Εὐρετήριο Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν. Ἀπολογισμὸς καί προ-

πτικές» και με τή διοργάνωση τής εκδήλωσης «Μνήμη Μανόλη Χατζηδάκη». Ήταν επίσης υπεύθυνη για τήν οργάνωση και τήν εκτέλεση τών έρευνητικών προγραμμάτων του Κέντρου που επιχορηγούνται από τήν Έπιτροπή Έρευνών.

Ανακοινώσεις: (α) ΚΓ' Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης τής Χριστιανικής Αρχαιολογικής Έταιρείας (Αθήνα, 16-18 Μαΐου 2003): «Σχόλια στις ένδυματολογικές συνήθειες τής Ρόδου, τής Κρήτης και τής Κύπρου».

(β) Π' Πολιτιστικό Συμπόσιο τής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου (Λειψοί, 26-31 Αυγούστου 2003): «Σχόλια σέ έναν εικονογραφικό τύπο τής Παναγίας στα Δωδεκάνησα».

(γ) Διεθνές Συμπόσιο «Corpus de la peinture monumentale byzantine. Bilan et perspectives / Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών. Απολογισμός και προοπτικές» (Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Έρευνας τής Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης, Αθήνα, 6-9 Νοεμβρίου 2003): «Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Ελλάδος, τó έρευνητικό πρόγραμμα του Κέντρου Έρευνας τής Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης τής Ακαδημίας Αθηνών και τó Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών Κυθήρων».

Δημοσιεύσεις: (α) «Σχόλια σέ εικόνα του άγιου Χαλαλάμπους, έργο Κωνσταντίνου Άδριανουπολίτη (1739)», Δελτίον τής Χριστιανικής Αρχαιολογικής Έταιρείας, περ. Δ', τ. ΚΔ' (2003), σ. 333-346, 8 εικ. έντός κειμένου.

(β) «Σχόλια στις ένδυματολογικές συνήθειες τής Ρόδου, τής Κρήτης και τής Κύπρου», ΚΓ' Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης τής Χριστιανικής Αρχαιολογικής Έταιρείας (Αθήνα, 16-18 Μαΐου 2003), Πρόγραμμα και περιλήψεις εισηγήσεων και ανακοινώσεων, Αθήνα 2003, σ. 72.

Κατά τó 2003 ή έρευνήτρια του Κέντρου κ. Σταματία Καλαντζοπούλου άσχολήθηκε με τó έρευνητικό πρόγραμμα του Κέντρου για τή σύνταξη του «Γενικού Εύρετηρίου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Τοιχογραφιών Ελλάδος» (βλ. άριθ. 1).

Κατά τó 2003 ó έρευνητής του Κέντρου κ. Ιωάννης Βιταλιώτης άσχολήθηκε με τó έρευνητικό πρόγραμμα του Κέντρου για τή σύνταξη του «Γενικού Εύρετηρίου Βυζαντινών Τοιχογραφιών Ελλάδος» (βλ. άριθ. 1), με τή διοργάνωση του Συμποσίου «Corpus de la peinture monumentale byzantine. Bilan et pers-

pectives / Εύρετήριο Βυζαντινών Τοιχογραφιών. Απολογισμός και προοπτικές) και με την καταγραφή της Βιβλιοθήκης.

Δραστηριότητα εκτός Ακαδημίας: α) Συμμετείχε στην έρευνα και δημοσίευση των τοιχογραφιών του μεσοβυζαντινού ναού του Αγίου Ιωάννη στο Φοινίκι των Αγίων Σαράντα της Αλβανίας, τοιχογραφιών που προέκυψαν κατά την ανασκαφή που διεξήγε το Ίνστιτούτο Αρχαιολογίας των Τιράνων υπό τη διεύθυνση του καθηγητή κ. Skënder Muçaj (30 Αύγουςτου - 10 Σεπτεμβρίου 2003).

β) Συμμετείχε στη σύνταξη του φακέλου μελέτης για τη συντήρηση της Μονής Αγίου Στεφάνου Μετεώρων με την αρχαιολογική τεκμηρίωση των τοιχογραφιών του παλαιού καθολικού της μονής (17ος αιώνας), Ύπουργείο Πολιτισμού.

Ανακοινώσεις: Ε' Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδος - Κύπρου (Κέρκυρα, 3-5 Οκτωβρίου 2003): «Οι τοιχογραφίες του καθολικού της Μονής Σπαρμού στον Όλυμπο και ο ζωγράφος ιερέας Ιωάννης (α' μισό 17ου αιώνα)».

[Ιωάννα Μπίθα]